

WPISUJE UCZEŃ

KOD UCZNIA

PESEL

PRÓBNY EGZAMIN GIMNAZJALNY

Z OPERONEM

CZĘŚĆ HUMANISTYCZNA

HISTORIA I WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw egzaminacyjny zawiera 10 stron (zadania 1.–24.). Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Na tej stronie i na karcie odpowiedzi wpisz swój kod i PESEL.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania. Wykonuj zadania zgodnie z poleceniami.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
5. Zaznaczając odpowiedzi w części karty przeznaczonej dla zdającego, zamaluj pola do tego przeznaczone. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz właściwe.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

**GRUDZIEŃ
2012**

**Czas pracy:
60 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 30**

Zadanie 1. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Pojęcie związane ze starożytną polis ateńską to

- A. efor.
- B. geruzja.
- C. helota.
- D. strateg.

Ilustracja do zadań 2. i 3.

Zadanie 2. (0–1)

Oceń, które z poniższych zdań dotyczących przedstawionej na zdjęciu rzeźby jest fałszywe. Zaznacz F przy zdaniu fałszywym.

A.	Rzeźba przedstawia braci-bliźniaków, którzy byli synami rzymskiego boga wojny.	F
B.	Jeden z braci, Remus, zabił drugiego – Romulusa i założył miasto Rzym.	F
C.	Miasto powstało nad Tybrem, na Półwyspie Apenińskim.	F

Zadanie 3. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

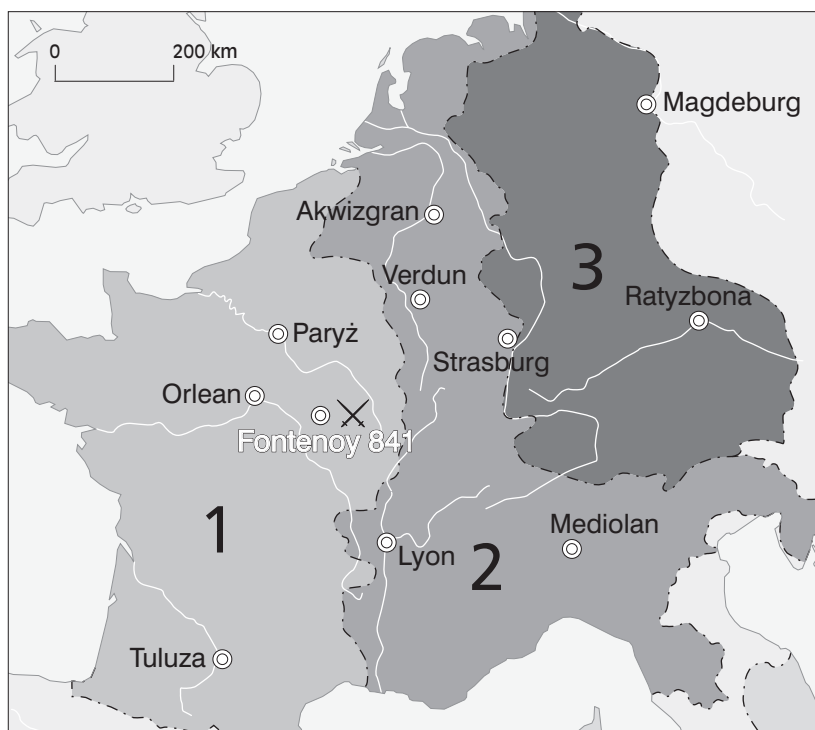
Przedstawione na ilustracji zwierzę było symbolem boga

- A. Aresa.
- B. Jowisza.
- C. Marsa.
- D. Zeusa.

Tekst i mapa do zadań 4. i 5.

Gdy możni dokonali oznaczenia działów królestwa i podzielili je na trzy części, trzech królowie, zjechawszy się w sierpniu, w mieście galijskim Verdun, rozdzielili państwo pomiędzy siebie: Ludwik mianowicie otrzymał część wschodnią, Karol zaś dzierżył zachodnią. Lotariuszowi, najstarszemu z nich, los przydzielił środkową, leżącą między dwoma poprzednimi. Po zawarciu pomiędzy sobą pokoju i umocnieniu go przysięgą bracia powrócili do domów, aby zarządzać i strzec części swojego królestwa.

Źródło: J. Dumanowski, S. Olszaniec, *Historia. Starożytność i średniowiecze w tekstach źródłowych*,
Rumia 2002, s. 76.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 4. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Opisany w tekście podział państwa Karola Wielkiego nastąpił w

- A. I połowie VIII wieku.
- B. II połowie VIII wieku.
- C. I połowie IX wieku.
- D. II połowie IX wieku.

Zadanie 5. (0–1)

Odpowiedz na poniższe pytanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

W którym szeregu ziemie oznaczone na mapie cyframi 1–3 poprawnie przyporządkowano władcom?

- A. 1 – Lotar I, 2 – Karol II Łysy, 3 – Ludwik Niemiecki
- B. 1 – Karol II Łysy, 2 – Lotar I, 3 – Ludwik Niemiecki
- C. 1 – Ludwik Niemiecki, 2 – Lotar I, 3 – Karol II Łysy
- D. 1 – Karol II Łysy, 2 – Ludwik Niemiecki, 3 – Lotar I

Zadanie 6. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

W wyniku schizmy wschodniej w XI wieku powstał Kościół

- A. anglikański.
- B. kalwiński.
- C. luterański.
- D. prawosławny.

Zadanie 7. (0–2)

Spośród podanych niżej wydarzeń dotyczących państwa Piastów wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. Zaznacz w tabeli litery, którymi oznaczono wskazane wydarzenia.

- A. koronacja Władysława Łokietka
- B. przyłączenie Mazowsza do Polski przez Kazimierza Wielkiego
- C. sprowadzenie Krzyżaków na ziemie polskie przez Konrada Mazowieckiego
- D. zdobycie Pomorza Gdańskiego przez Bolesława Krzywoustego

7.1.	wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
7.2.	wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

Zadanie 8. (0–1)

Uzupełnij tabelę – przyporządkuj każdemu władcy (1.–3.) ustanowiony przez niego przywilej (a–d). Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

1.	Ludwik Andegaweński	
2.	Władysław Jagiełło	
3.	Kazimierz Jagiellończyk	

a) cerekwicki   b) czerwński   c) koszycki   d) radomski (*Nihil novi*)

- A. 1a, 2d, 3b
- B. 1b, 2a, 3c
- C. 1c, 2b, 3a
- D. 1d, 2c, 3b

Zadanie 9. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Dokument, który wprowadził zasadę tolerancji religijnej w Rzeczypospolitej, to

- A. akt konfederacji warszawskiej.
- B. artykuły henrykowskie.
- C. *pacta conventa*.
- D. unia brzeska.

Tekst do zadania 10.

Monarcha nie potrzebuje przed nikim zdawać sprawy ze swych rozporządzeń [...]. Bez tej władzy absolutnej nie może działać nic dobrego, ani niszczyć złego. Władza jego musi być tak wielką, by nikt nie mógł się spod niej usunąć. Jedyną ochroną człowieka prywatnego przed władzą publiczną jest jego niewinność.

Nad wyrok monarchy nie masz wyroku wyższego [...]. Monarchy należy przeto słuchać jak sprawiedliwości samej, inaczej nie byłoby porządku, ni końca sporów. Monarcha i sprawiedliwość ustanowieni są przez Boga i stanowią niejako części niezależności boskiej. Bóg jeno może sądzić ich wyroki i czyny [...]. Z tego wynika, że kto nie jest posłusznym monarsze, nie może być odsyłany do innego trybunału, lecz nieodwołalnie skazanym jest na śmierć, jako mąciciel pokoju i wróg społeczeństwa.

Źródło: M. Sobańska-Bondaruk, S. Lenard, Wiek XVI-XVIII w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów, Warszawa 1997, s. 318–319.

Zadanie 10. (0–2)

Uzupełnij poniższy tekst. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

Opisany w tekście sposób sprawowania władzy był charakterystyczny w II połowie XVII wieku dla 10.1. .... W ustroju tym rządzący działali w imię racji stanu, co miało podkreślać nadrzędność interesu 10.2. ....

10.1.	A. Anglii	B. Francji	C. Rzeczypospolitej Obojga Narodów
10.2.	A. szlachty	B. obywateli	C. państwa

Ilustracja do zadań 11.–13.

Zadanie 11. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Przedstawiona na ilustracji postać w osiemnastowiecznym powstaniu na ziemiach polskich pełniła funkcję

- A. Adiutanta Naczelnego Wodza.
- B. Hetmana Wojsk Polskich.
- C. Marszałka Polskich Sił Zbrojnych.
- D. Naczelnika Siły Zbrojnej Narodowej.

Zadanie 12. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Następstwem powstania, na którego czele stała postać przedstawiona na ilustracji, było

- A. powstanie Kraju Nadwiślańskiego.
- B. przeprowadzenie trzeciego rozbioru Polski.
- C. zlikwidowanie Księstwa Warszawskiego.
- D. zniesienie konstytucji Królestwa Polskiego.

Zadanie 13. (0–1)

W którym szeregu uporządkowano chronologicznie wydarzenia dotyczące postaci przedstawionej na ilustracji?

- A. wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych, wojna w obronie Konstytucji 3 maja, insurekcja na ziemiach polskich
- B. wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych, insurekcja na ziemiach polskich, wojna w obronie Konstytucji 3 maja
- C. wojna w obronie Konstytucji 3 maja, insurekcja na ziemiach polskich, wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych
- D. wojna w obronie Konstytucji 3 maja, wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych, insurekcja na ziemiach polskich

Zadanie 14. (0–1)

Oceń, które z poniższych zdań dotyczących Napoleona Bonaparte jest fałszywe. Zaznacz F przy zdaniu fałszywym.

A.	Napoleon Bonaparte rozpoczął swoje rządy we Francji jako konsul, a w 1804 roku został cesarzem.	F
B.	Napoleon doprowadził do hegemonii Francji na kontynencie europejskim.	F
C.	Napoleon utworzył Związek Reński, Królestwo Włoch i Królestwo Polskie.	F

Tekst do zadania 15.

Pozwolono swobodnie wycofać się wielkiemu księciu Konstantemu i jego armii; odepchnięto tych Rosjan, którzy chcieli współdziałać z powstańcami polskimi. Ogłoszono proklamację w imieniu Mikołaja; wystąpił dyktator mówiąc dumnie, że chce ocalić naród. [...]

Sejm zbiera się; władza dyktatora ustaje, sejm ją przedłuża. Lubecki pisze, że car nie chce żadnych układów, żąda poddania się bezwzględnego i obiecuje łaskawość. Wtedy to dyktator zdobywa się na odwagę przyznania, że nigdy nie zamierzał złamać przysięgi danej carowi.

Źródło: D. Ostapowicz, S. Suchodolski, D. Szymikowski, *Z archiwum Klio*, t. 3, Gdańsk 2001, s. 24.

Zadanie 15. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

W tekście opisano przyczyny klęski powstania

- A. kościuszkowskiego.
- B. krakowskiego.
- C. listopadowego.
- D. styczniowego.

Zadanie 16. (0–2)

Uzupełnij poniższy tekst. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

Jedną z przyczyn wojny secesyjnej był wybór na prezydenta USA 16.1. .... . Był on zwolennikiem 16.2. .... .

- 16.1.   A. Abrahama Lincolna
          B. Jerzego Waszyngtona
          C. Ulyssesa Granta
- 16.2.   A. zwycięstwa Skonfederowanych Stanów Ameryki
          B. usamodzielnienia się stanów północnych
          C. zniesienia niewolnictwa na całym obszarze Stanów Zjednoczonych

Zadanie 17. (0–2)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli zdanie jest fałszywe.

17.1.	Organem uprawnionym do nadania obywatelstwa polskiego cudzoziemcowi jest Prezydent RP.	P	F
17.2.	Cudzoziemiec może starać się o nadanie obywatelstwa, jeśli zamieszkuje legalnie w Polsce co najmniej 10 lat.	P	F

Zadanie 18. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

- Przykładem badania opinii publicznej nie jest
- A. ankieta analizująca materialne warunki życia.
B. ankieta na temat funkcjonowania rządu.
C. badanie dotyczące sprzedaży coca-coli.
D. sondaż preferencji przedwyborczych.

Zadanie 19. (0–3)

Przyporządkuj każdemu opisowi odpowiadające mu pojęcie. Wybierz pojęcia spośród oznaczonych literami A–D. Zakreśl właściwe odpowiedzi w tabeli.

19.1.	Miłość do własnego narodu połączona z szacunkiem do własnej i obcej kultury narodowej.	A	B	C	D
19.2.	Podkreślanie wspólnoty ze wszystkimi narodami i krajami świata.	A	B	C	D
19.3.	Uznanie, że własny naród jest najważniejszy, przy jednoczesnej niechęci do innych.	A	B	C	D

- A. nacjonalizm
B. kosmopolityzm
C. patriotyzm
D. szowinizm

Tabela do zadania 20.

Czy uważa Pan(i), że dla kraju lepiej jest, jeśli istnieje:	Wskazania respondentów według terminów badań	
	VI 1992	I 2009
	w procentach	
– jedna partia	14	10
– nie więcej niż 2–3 partie	60	62
– wiele partii	12	19
W ogóle nie powinno być partii	5	3
Trudno powiedzieć	9	6

Źródło: *Opinie o funkcjonowaniu demokracji w Polsce. Komunikat z badań*, Warszawa luty 2009, www.cbos.pl

Zadanie 20. (0–1)

Oceń, które z poniższych zdań dotyczących wyników badania opinii publicznej jest fałszywe.
Zaznacz F przy zdaniu fałszywym.

A.	Respondenci w latach 1992–2009 w coraz mniejszym stopniu popierali system monopartyjny.	F
B.	Największa liczba ankietowanych to przeciwnicy pluralizmu politycznego.	F
C.	W roku 2009 wzrosła liczba respondentów – zwolenników systemu wielopartyjnego.	F

Zadanie 21. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Senat w procesie tworzenia ustawy nie może

- A. przyjąć ustawy.
- B. zgłosić poprawek.
- C. zgłosić wniosku o odrzucenie ustawy.
- D. zgłosić wniosku do Trybunału Konstytucyjnego.

Zadanie 22. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Nadzór nad służbą cywilną sprawuje

- A. Marszałek Sejmu.
- B. Marszałek Senatu.
- C. Prezydent RP.
- D. Prezes Rady Ministrów.

Zadanie 23. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zadaniem zleconym samorządu terytorialnego jest

- A. budowa dróg wojewódzkich.
- B. prowadzenie szpitala specjalistycznego.
- C. rejestracja pojazdów.
- D. utrzymywanie wysypisk śmieci.

Zadanie 24. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Do kompetencji Trybunału Stanu w Polsce należy orzekanie w sprawie

- A. naruszenia Konstytucji przez Prezydenta RP.
- B. skargi konstytucyjnej.
- C. zgodności z Konstytucją celów partii politycznych.
- D. zgodności ustaw z Konstytucją.

[illegible]